No. 39. 181

BREDASCHE COURANT.

ZATURDAG den 27 SEPTEMBER.

De ondergeteekende, ontvangen hebbende eene missive van Z. E. den Heer Staatsraad, Gouverneur dezer Provincie, strekkende tot verbetering van het bestaan der openbare schoolonderwijzers en tot vermeerdering van derzelver inkomsten, heeft de eer de respective heeren Burgemeesteren, zoo der steden als der gemeenten binnen dit district, bij deze uit te noodigen om aan hem schoolopziener, de beantwoording (liefst in eenen tabellarischen vorm) op de navolgende punten, voor den 20 October eerstkomende te doen toekomen, als:

1.° Opgave van het gespecificeerd montant van het landelijk tractement van den respectiven onderwijzer of onderwijzers, of als schoolonderwijzer, of als koster, of voorzanger en dergelijke.

2.° Gespecificeerd montant van het gemeentelijk tractement of vaste inkomsten jaarlijks genoten, of als schoolonderwijzer, of als koster, voorzanger en dergelijke.

3.° Gespecificeerd montant van de schoolgelden, daar waar zoodanige vaste tractementen of inkomsten dus verre bij den schoolonderwijzer niet genoten worden.

4.° Gespecificeerd montant van de plaatselijke verhooging of toelage van tractement of van het inkomen, welke uit de gemeenten of andere kassen of fondsen, voor den onderwijzer zouden mogen te verkrijgen en te bepalen zijn.

5.° Opgave van het montant van de verhooging van het jaarlijksch rijkstractement of toelage van hetzelve voor den onderwijzer uit 's rijks kasse noodzakelijk, om met en benevens zijne overige vaste of toevallige inkomsten uit den onderwijzers post of ook wel uit de veel al daar aan verbonden kosters en voorzangers posten, alle te zamen een redelijk bestaan te erlangen.

6.° Opgave of en zoo ja, welke schoolonderwijzers in vorige jaren met den gaarders-, het zij ook later met eenigen ontvangers post van 's lands middelen zijn begunstigd geweest.

7.° Opgave of en zoo ja, welke schoolonderwijzers tot op heden toe eenige ontvangers of andere dergelijke financiële posten waarnemen, onder welken titel ook.

8.° Begrooting der jaarlijksche inkomsten, welke die financiële bedieningen hun respectivelijk thans opleveren.

De aanmerkingen, welke heeren Burgemeesteren zouden oordeelen in dezen dienstig te zijn, zal het den ondergeteekenden hoogst aangenaam wezen te ontvangen, ten einde alzoo aan de weldadige inzigten van Z. M. onzen Koning, op de meest doelmatige wijze zoude worden voldaan.

De schoolopziener in het 6e District van Noord-Braband, te Rosendaal,
W. OOMEN.

DUITSCHLAND.

Insbruck den 8 September. De brieven uit Italie melden, dat de doortogt van het Oostenrijksch legerkorps van den generaal Walmoden door Rome den 20 Augustus is afgeloopen. Gedurende derzelver marsch door de kerkelijke staten, hebben deze troepen de beste krijgstucht gehouden. De Koning der Beide Sicilien heeft aan den generaal graaf Walmoden (die een Hanoveraan is van geboorte) het groot-kruis geschonken van de orde van St. Ferdinand, aan den generaal van Spiegel het kommandeurskruis van dezelfde orde, en aan den generaal graaf van Haugwitz de orde van den heiligen Januarius. Al de Kolonels der vijf regementen, uit welke dit legerkorps bestaat, hebben gelijkerwijze het kruis van de orde van St. Ferdinand ontvangen.

Het Portugeesch smaldeel is door tegenwinden, in de Middellandsche Zee, opgehouden geworden.

De Inn en Ziller zijn buiten derzelver oevers getreden, en de overstroomingen daardoor veroorzaakt hebben de grootste verwoestingen aangerigt. Verscheiden bruggen zijn door het water weggespoeld geworden, hetgeen de gemeenschap gedurende verscheiden dagen heeft afgebroken.

Ook in het zuidelijk Tijrol hebben gelijksoortige ongelukken plaats gehad: de bruggen van Blumau op den Eisack, van Meran op Tasseijr en van Botzen, zijn vernield. De steden Brixen en Trente hebben, gedurende verscheiden dagen, onder water gestaan. Echter zijn, volgens de laatste tijdingen, de Eisack en de Etsch weder binnen hunne beddingen terug gekeerd.

Hamburg den 20 September. Onze nieuwspapieren melden dat Z. M. de Koning van Pruissen den 10 dezer, in Keulen is aangekomen, en dat de voorzittende Burgemeester aan Hoogstdenzelven een gelijk luidend adres, als dat van de triersche regering, namens de regering van de stad Keulen, en alzoo namens de geheele burgerij, heeft aangeboden; inhoudende onder anderen: eene spoedige en doelmatige organisatie van de Pruissische Landen aan den Rhijn, en daarbij, in 't bijzonder, het niet weder invoeren van het Leen stelsel, gelijke verdeeling van lasten, gelijkheid van alle staats-Burgers voor de wet en voor den Regter, afscheidingen der magten, onafhankelijkheid van de regterlijke magt, behoud van openbare criminele procedures en van de jurij, en eindelijk eene, met den geest des tijds, overeenkomstige vertegenwoordiging, door middel van staten.

FRANKRIJK.

Parijs den 19 September. De Moniteur behelst heden een artikel ter geruststelling van de zoodanigen, welke wellligt, door onnaauwkeurige vertalingen van het geslotene konkordaat, bevreesd mogten zijn geworden, verzekerende dat men nimmer van de vrijheden van de Gallicaansche Kerk, zoodanig als dezelve door Bossuet en d'Aguesseau werden erkend, zal afgaan; dat men bezig is met het ontwerpen van eene naauwkeurige wet, betrekkelijk de gevolgen van het konkordaat, en dat men in de daardoor ontstane behoeften zal kunnen voorzien, zonder aan de natie eene vermeerdering van lasten te vragen, daar Z. M. in 't verleden jaar fondsen ten dien einde heeft gereed gehouden.

Parijs den 20 September. In de bureaux van het ministerie van oorlog is eene algemeene verandering gekomen. Alle de chefs der divisien zijn in hunne functien geschorst en de geheele administratie van oorlog is verdeeld in vier hoofd-directien, waarvan tot hoofden zijn benoemd de generaals Thiebault, de Caux, Evain en de Inspecteur Lamartillière, allen met lof bekend. De heer Allent, welke den heer Tabarié (bekend van geheel en al te denken in den zin van den afgetreden minister) vervangt, staat te boek als een bekwaam man. Men verneemt verder dat eene der nieuw aangestelde chefs der divisien een kolonel is van de genie, welke nog bij de armée van de Loire in dienst was. Men verzekert algemeen dat de benoeming van den Maarschalk Gouvion St. Cijr, tot minister van oorlog, bij het grootste gedeelte van de armée, en bij alle de officieren op halve soldij, met veel vreugde is vernomen, en men verzekert dat dezelve reeds eene lijst van 200 officieren op halve soldij aan Z. M. den Koning heeft aangeboden, welke hij geschikt rekent om weder in activen dienst te worden gesteld.

De uitslag der keuzen, door de kiezers van Parijs gedaan voor de kamer der gedeputeerden, is bekend gemaakt. Zie hier de namen der genen die het meest bekend zijn, welke de meerderheid der stemmen hebben bekomen.

De Heeren Lafitte, Manuel, Benjamin Constant, Chaptal de vader, Pasquier, Casimir Perier, La Fayette, Bellart, Pardessus, Gilbert De Voisins, Dupre, B. Delessert en Mathieu Dumas.

— De Moniteur van den 21 behelst een koninklijk bevelschrift, waarbij de vrijdom van de haven van Marseille wordt geregeld.

— In den loop der vorige week zijn er acht stukjes, over de verkiezingen, in het licht verschenen. De heer Benjamin Constant heeft reeds drie geschriften voor dit onderwerp uitgegeven.

NEDERLANDEN.

Brussel den 21 September. Het officieel dagblad verzekert dat de door sommige dagbladen medegedeelde berigten, nopens het rijzen der granen, overdreven zijn; dat de overvloedige oogst in alle landen van Europa ons dien aangaande niets kwaads doen duchten, dat de overheid,

(Vervolg op den kant van deze bladz.)

zoo wel als de publieke opinie, tegen de kunstgrepen om de prijzen der levensmiddelen te doen rijzen, waken; en dat men derhalve geenzins genoodzaakt zal zijn om van het beginsel van de vrijheid van den graanhandel, door de bestaande wetten gevestigd af te gaan.

Brussel, den 22 September. Een besluit van burgemeesters en schepenen van Gent, in het dagblad dier stad geplaatst, herinnert aan de verordeningen van de bevelschriften van den 18den november 1745, den 10 october 1747 en den 4 den october 1784, betrekkelijk de politie der markten, en vernieuwt het verbod, bij deze bevelschriften en onderscheiden reglementen, gedaan aan de landlieden, die zich met hunne waren naar de markt begeven om dezelve te verkoopen, en aan de inwoners der stad en anderen, om dezelve te koopen, op den weg of op de straten, welke naar de markten leiden, op straffen van voor de regtbanken van enkele politie gebragt en gestraft te worden met de straf, welke die regtbank uitspreekt, behalve de verbeurdverklaring dier goederen in sommige gevallen.

Brussel den 23 September. Den 18 dezer is Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Frederik der Nederlanden van zijne gedane reize naar Pruissen alhier geretourneerd. In den aanvang van de aanstaande maand zal, naar men verneemt, Zijne Koninklijke Hoogheid naar Holland vertrekken, ten einde de troepen die op onderscheiden plaatsen bij een komen, te zien manoeuvreeren. Met hetzelfde oogmerk zou de Prins van Oranje tegen dat tijdstip, onderscheidene plaatsen der zuidelijke provincien bezoeken.

Tegen het begin van october zal Zijne Majesteit van hier naar 's Gravenhage vertrekken; Hare Majesteit de Koningin zal, zoo men verneemt, nog niet zoo dadelijk de reize derwaarts aannemen.

Gent, den 23 September. In onze stad is een genootschap opgerigt, bestemd tot het eenigen der aanzienlijkste

(Vervolg op de tweede bladzijde.)

ingezetenen, die hunnen ijver en hunne pogingen bij de zorgvuldigheid, des Souvereins zullen voegen, ten einde onze fabrijken weder op te beuren. Het middel om dat doel te bereiken zal zijn, op eene lijst te doen teekenen, dat de inwoners dezer stad en andere gemeenten der provincie, zich zullen verbinden, op hunne eer, om voor zich en de personen aan hun verbonden, geen gebruik te maken, dan van goederen die in onze fabrijken gemaakt zijn.

Bij den Boekhandelaar Wahlen wordt thans uitgegeven het eerste deel van de Geschiedkundige Galerij der Tijdgenooten, of Nieuwe levensbeschrijving van Mannen, reeds overleden of nog in leven, van alle natiën, welke vermaard zijn geweest, op het einde van den 18 en het begin van deze eeuw, door hunne schriften, daden, talenten, deugden of euveldaden. Dit belangrijk werk zal bestaan uit acht dikke deelen in 8o, verdeeld in 16 stukken, welke van maand tot maand zullen worden uitgegeven. Het belooft een werk dat, voor zoo veel de aard van zaken zulks toelaat, vrij is van alle vooringenomenheid en partijdigheid, waarvan werken van dien aard zoo zelden ontheven zijn.

'S GRAVENHAGE, den 23 September. De conferentien over een traktaat van koophandel en zeevaart, tusschen het Rijk der Nederlanden en de Vereenigde Staten van Amerika, zijn uitgesteld, tot dat de Amerikaansche Plenipotentiarissen nadere instructien zullen ontvangen hebben. Z. Exc. de heer Gallatin is inmiddels naar Parijs terug gekeerd, om deszelfs ministeriële functien aan het hof van Frankrijk te hervatten.

AMSTERDAM, den 23 September. Als een bewijs van den toenemenden handel, zal het onzen lezeren, niet onaangenaam zijn te vernemen, dat, bij eene nauwkeurige opneming op den 19den dezer maand gedaan, het getal der koopvaardijschepen, als toen voor deze stad, aan den IJkant, zoo op stroom als aan de laag liggende, 709 heeft bedragen, zonder het aanzienlijk aantal, hetwelk zich steeds aan de scheeps-timmerwerven en binnen dezer stads grachten bevindt, noch ook de binnenlandsche ligter en veer schepen mede te rekenen.

ARNHEM, den 16 September. Onder het plaatsen der bliksem-afleiders op onzen grooten stads toren, werd het noodzakelijk het kruis voor eenige weinige dagen af te nemen. Bij die gelegenheid heeft men waargenomen, dat de bovenste veer van den weerhaan des torens, op twee onderscheidene plaatsen, ter lengte van eenen halven duim boogsgewijze is uitgehold, en dat het koper langs deze uitholling verzengd is.

Deze waarneming, gevoegd bij eenige sporen van smelting aan het kruis, op de plaatsen der verbindingen te zien, stellen het buiten twijfel, dat de bliksemstraal, die zoo wel in den winter van 1815, als in dien van 1816, den toren trof, niet, zoo als sommigen meenden in het koepeldak van den toren sloeg; maar wel degelijk eerst den weerhaan heeft aangedaan en van daar langs het kruis, over den appel, verder langs den hals van den lantaren en een der loden hoek kepers van het koepeldak des lantarens geleidende ligchamen ontmoetende, zonder schaden te doen is voortgegaan; maar aan het einde dezes hoekskepers gekomen, en in de houten pijlaren van den lantaarn geene genoegzame geleider vindende, over een dezer pijlaren is gesprongen en zoo doende in 't koepeldak van den toren is ingeslagen.

Deze waarneming doet vermoeden, dat, wanneer men de weinig bekende gevallen van het inslaan des bliksems op een laag punt van een gebouw, bij het aanwezig zijn, van een hooger, met meer nauwkeurigheid onderzocht, men dezelve van allen grond ontbloot zoude vinden, en dat dus de wet der electriciteit, die ons leert, dat de bliksem altijd het hoogste punt van een gebouw of toren moet treffen, zonder uitzondering doorgaat; waardoor dan ook het gevoelen van sommigen, dat de Arnhemsche toren, na de plaatsing des afleiders, slechts gedeeltelijk tegen den bliksem beveiligd zoude zijn, als onaannemelijk moet beschouwd worden.

(Bij dezen regel, die omtrent spits-gebouwen, zoo als torens misschien geene uitzondering lijdt, moet echter, ten aanzien van andere gestichten, de beperking gevoegd worden: mits het gebouw niet zoodanige lengte of breedte hebbe, dat een der hoeken of zijden, schoon niet het hoogste punt, vroeger dan hetzelve, in den electrieken dampkring, welke de geladene wolk omringt, diep genoeg gedompeld gerake. Eene zulke beperking is noodig, ten einde het behoedmiddel der afleiders niet aan nieuwen blaam, en hen, die het aanwenden, aan onvermoed gevaar bloot te stellden.)

MARKT-PRIJZEN der Stad BREDA,
van den 26 September 1817.

Het Veertel Tarwe	f	14	: —	: —
——— Rogge		8	: —	: —
——— Gerst		—	: —	: —
——— Boekwijt		6	: 12	: —
——— Haver		3	: 4	: —
Fijn Tarwe Meel (per Amst. pond.)		—	: 4	: 4
Grof ——— idem.		—	: 2	: 2
Rogge Meel idem.		—	: 2	: —
Boter idem.		—	: 8	: 8
Aardappelen (per Amst. ton.)		3	: 12	: —
't 1½ Pond Fijn Tarwe Brood		—	: 4	: 4
De 2 Pond Grof. idem.		—	: 4	: 4
De 6 pond Rogge Brood		—	: 7	: 8
Het pond Rundvleesch		—	: 5	: —
——— Kalfschvleesch		—	: 5	: 8
——— Schapenvleesch		—	: 6	: —
——— Versch Varkenvleesch		—	: 7	: —
——— Gerookt idem		—	: 8	: —
De 100 pond Hooi		—	: —	: —
——— Stro		—	: —	: —
Het 1000 Eiken Telhout		2	: 15	: —
——— Doof Hout		1	: 16	: —
De Kar Spaanders.		—	: —	: —
——— Struiken		—	: —	: —
De 100 Mutzaard		2	: 15	: —

PRIJZEN DER EFFECTEN.

Amsterdam den 24 September.

pCt.				
2½	Werkelijke Schuld	43⅞	a	43⅞
	Restanten van de uitgestelde Schuld	1$\frac{5}{16}$	a	1$\frac{3}{8}$
	Kansbiljetten	f 23¾	a	23⅞
5	Nieuwe Syndicaat Bons	93¾	a	94¼
5½	Amerika, bij *Hope en Comp.*	107	a	107½
5	Rusland	88	a	88¼
5	Zweden		a	
4	Deensche Tollen	76¼	a	76½
5	Pruissen		a	
2½	Weener Certificaten	20⅝	a	21
5	Certificaten Monte Napoleone		a	
	Dito Napels	58½	a	58¾
5½	Nieuwe Spanjaarden	30	a	30¼

A D V E R T E N T I E N.

Voor het Rijk.

Vierde Directie van Fortificatien.

PUBLIEKE AANBESTEDING.

Ingevolge authorisatie van Z. E. den Heere Commissaris-Generaal van Oorlog en onder nadere approbatie, zal namens den Generaal Majoor Directeur der 4e Directie van Fortificatien E. G. VAN DER PLAAT, door den eersten Kapitein en eerst aanwezenden Ingenieur J. HEMMES, publiek aan de minsteischenden worden aanbesteed:

Het gedeeltelijk Vernieuwen der Loden Dakgooten op het zoogenaamde Gouvernements-huis; en het Vernieuwen van het Bruggetje gelegen over de Gracht van het Kasteel te Breda.

Deze besteding zal geschieden op vrijdag den 3 october 1817, des morgens ten 11 uren precies, in het Logement *de Prins Kardinaal* te Breda, alwaar de conditien acht dagen bevorens, ter lezinge zullen liggen, en bij de Ingenieurs in loco, nader onderrigt te bekomen zal zijn.

V E R K O O P I N G.

J. F. MIRANDOLLE, Notaris te Breda, zal op dingsdag den 30 september 1817, des voormiddags ten tien uren, in 's *Rijks Artillerie-Magazijn*, op de Gasthuisvelden binnen Breda, publiek verkoopen:

Eenige Goederen tot hetzelve Magazijn behoorende.

Bestaande in Kruiwagens, Eggen met ijzeren pinnen, Houten Gieters, different Plankwerk, Hand-Koorn-Molens, Schilderhuizen, IJs haken, IJs kloppers, Saaije Patroonzakken, Kogel-klossen, Speken, Draag burriën, IJzeren Handhaken, Handspeeken, Tonnen, Schoppen, Timmermans Dissels, Lantaarns, en differente andere Goederen; welke ter plaatse voorschreven, daags voor de Verkooping, van 's morgens tien tot twaalf en 's namiddags van twee tot vijf uren, door een ieder kunnen bezigtigd worden.

Nadere onderrigting te bekomen ten kantore van gemelden Notaris.

De gebroeders VAN CLEEF te 's Hage hebben uitgegeven de navolgende werken welke mede bij W. VAN BERGEN & Comp. te Breda te bekomen zijn.

1.° Geschiedenis en Beschrijving der Stad van Der Goude meest uit oorspronkelijke stukken bij een verzameld door C. J. de Lange van Wijngaerden, 2 deelen.

2.° Beginselen der Meetkunst, ontworpen naar haren tegenwoordigen staat van vordering, met eene beknopte aanwijzing van derzelves gebruik in het landmeten, de geodesie en in de aardrijks- en sterrekunde, door Jacob de Gelder.

3.° Allereerste gronden der beschouwende en werkdadige meetkunst, opgesteld ten gebruike van de heeren Kadetten voor de Cavallerie en Infanterie door J. de Gelder.

4.° Wiskundige lessen, bevattende de gronden der Rekenkunst benevens de eerste beginselen der stelkunst door J. de Gelder, 2 deelen compleet.

5.° Handboek der Paardenkennis, voor den Burger en Krijgstand door C. A. Gersweit van der Netten 2 deelen.

('t vervolg op de kant van deze bladz.)

6.° Receuil Militair bevattende de wetten, besluiten en orders betreffende de Koninklijke Nederlandsche Landmagt, gedrukt en uitgegeven op speciale authorisatie van het Departement van Oorlog.

7.° Jan Prefect of de weg der volmaking vertoond in het leven en de zonderlinge lotgevallen van eenen voornaam Wijsgeer; een staats- en zedekundige Roman der afgeloopene eeuw.

*** Bij de wed: H. VAN KESTEREN en ZOON Boekhandelaars te Amsterdam, is van de pers gekomen en alom verzonden: 1°. Kotzebue, Kuhn, en Clauren, nieuwe verpozingen en aangename verhalen, 2e en laatste deel, f 1:16:—. 2.° D. van Hogendorp, Staat en Handelkundige beschouwing van het Koloniaal Sijsthema, enz., f 1:16:—. Dit werkje is onmisbaar voor die genen die belang bij de buitenlandsche etablissementen hebben. 3.° De Reebok of de schuldelooze Schuldbewuste, blijspel, 16 st. 4.° De Huisselijke twist, blijspel, 9 st. 5.° Het Verdeelde Hart, blijspel, 8 st. Alle door A. von Kotzebue, 6.° J. Haren Cz, het Leven van Jezus in Evangelische Gesprekken voor de Jeugd, met 12 platen, nieuwe uitgave, f 3:—:—. 7.° Leerzame gesprekken en Verhalen voor de beschaafde Jeugd, met gecouleurde platen, 16 st. 8.° De Godsdienst voor kinderen, nieuwe uitgave, met gecouleurde platen, 16 st.

*** Bij W. VAN BERGEN & Comp., Boekhandelaars te Breda, is van de pers gekomen en alomme verzonden: VERHAAL VAN DE VERRASSING VAN BERGEN OP ZOOM op den 8 en 9 Maart 1814, met een kort berigt van deszelfs insluiting en de gebeurtenissen welke tot dezelve aanleiding gegeven hebben; benevens eene historische en krijgskundige plaatsbeschrijving dezer vesting, door LE GRAND, Kolonel enz. enz., *met eene nieuwe kaart van de Vestingwerken der stad*, gegraveerd door C. van Baarsel en Zoon. à f 1—16—:

Dit werk verdient de bijzondere aandacht als zijnde niet alleen eene onmisbare bijdrage tot de gebeurtenissen in ons vaderland, gedurende de onvergetelijke jaren 1813 en 1814, maar tevens ook, naar waarheid, ontvouwende een ongehoord wapenfeit, waaromtrent tot dus verre allerlei verwarde en onnaauwkeurige verhalen rondgingen.

Te BREDA, bij W. VAN BERGEN en COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers